

פרוטוקול מס' 17

מישיבת ועדת הכספים

מיום ג' יח' אדר חשל"ד - 12 במרס 1974, שעה 10.00

נ כ ח ו :

חברי הועדה:
י. קרגמן - היו"ר
ע. אמוראי
ש. ארליך
י. בדר
צ. גרשוני
ב.צ. חלפון
א. מלמד
י. פלומין
ג. פת
ע. פיינרמן
ד. קורן
נ. קצב
ח. קורפו
מ. שחל
א. שוסטק

מוזמנים:
שר האוצר פ. ספיר
מאיר דיין - האוצר

מ. טרלו - מזכיר ועדת הבחירות המרכזית
ג. בר-יוסף

מזכיר הועדה: א. קירשנר
היועח"כ לועדה: א.נ. פלוג

מ. איזנברג קצרנית:

א. הצעת תקציב של ועדת הבחירות המרכזית סדר-היום:
לכנסת התשיעית לשנת הכספים 1974;

ב. תשובת שר האוצר על הדיון על מצב המשק;
ג. שנויים בתקציב לשנת 1973.

א. הצעת תקציב של ועדת הבחירות המרכזית לכנסת החשיעית
לשנת הכספים 1974

היו"ר י. קרגמן:

אני פותח את הישיבה.
הסעיף הראשון בסדר היום - הצעת תקציב של ועדת הבחירות המרכזית לכנסת החשיעית לשנת הכספים 1974.
הצעת התקציב מונחת לפניכם. נשמע דברי הסבר מפני מזכיר ועדת הבחירות המרכזית, מר טרלו.

מ. טרלו:

ועדת הבחירות המרכזית מתכבדת להגיש לאישורה של ועדת הכספים הצעת תקציב לשנת 1974, המסתכמת ב-1,260,000 לירות. כששים אחוז מתקציב זה מהווה סעיף הרכישות לקראת הבחירות הבאות, הכולל רכישת קלפיות, פרגודים ומעטפות הצבעה. הקלפיות הקיימות שימשו אותנו ב-3-4 הבחירות הקודמות. מיצינו את כל האפשרויות להשתמש בקלפיות, שכבר הוצאו מכלל שימוש, בבחירות האחרונות, בגלל הצורך במספר קלפיות גדולות לקיום הבחירות בצה"ל. העץ ממנו עשויות הקלפיות החל להרקיב. ויש צורך בהזמנת קלפיות חדשות. החלטנו לנסות שימוש בקלפיות עשויות פלסטיק והנסיון עלה יפה. קלפיות אלו עמדו במבחן.

הוא הדין לגבי הפרגודים שהיו עשויים עץ ודיקט. גם חמר זה מתחיל לצאת מהשימוש. ואנו מתכננים פרגוד חדש עשוי אלומיניום ומלוי פיברגלאס. פרגוד זה קל יותר לנשיאה ומצריך שטח אחסון מצומצם.

ש. ארליך:

זו השקעה מסיבית מאד.

מ. טרלו:

היא מחוייבת המציאות, כי הקלפיות והפרגודים יצאו למעשה מכלל שימוש וצריך להחליפם.

מונח לפני המאזן לקראת סוף ינואר. התקציב הכולל היה 10,334,000 לירות. בסוף ינואר סיכמנו את ההוצאות והגענו ל-7,634,000 לירות. יש יתרה של 2,7 מליון לירות. אבל זה איננו סוף פסוק. אני מניח שלאחר שנסיים כל החשלושים תשאר יתרה מעל למליון לירות.

ה. קורפו:

ברצוני לשאול:

א. האם נכון שועדת הבחירות המרכזית נאלצה לשלם חשלוש מיוחד לכנסת במקום דמי שכירות?

ב. האם היתה פנייה לנציבות שירות המדינה ביחס להעסקתם של עובדי הכנסת על ידי ועדת הבחירות המרכזית, ונתקבלה חוות דעת שלילית גם של היועץ המשפטי וגם של נציבות שירות המדינה, שאין זה רצוי שעובדי הכנסת יועסקו על ידי ועדת הבחירות המרכזית?

מ. טרלו:

ב-1969 התקמנו במשכן הכנסת בפעם הראשונה, וקבלנו שירותים מהכנסת. יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית-דאז, השופט ויחקון פנה אל יושב-ראש הכנסת, המנוח קדיש לוז שיתיר העסקתם של עובדי הכנסת על ידי ועדת הבחירות המרכזית, ומר לוז נתן היתר זה. יושב-ראש ועדת הבחירות הנוכחי החליט עם איך בכך פגם אסתטי שעובדי הכנסת יועסקו על ידי ועדת הבחירות ולקבלו שכר. מונחה ועדה של נציבות השירות והיועץ המשפטי ואנו פעלנו לפי חוות דעתה. כלומר, כיוון שניתן היתר להעסיק עובדים זוטרים מכל המשרדים, היתר זה חל גם על עובדי הכנסת.

אשר לעובדים בכירים, יושב-ראש הכנסת פנה אל מבקר המדינה. מבקר המדינה נתן היתר מיוחד שהפקידים הבכירים יהיו מועסקים שעוה נוספות על חשבון תקציב הכנסת.

- ח. קורפּו:**
הם עושים עבודתם בוועדת הבחירות כעובדי הכנסת?
- מ. טרלו:**
כן.
- ח. קורפּו:**
מבקר המדינה לא ראה בכך פגם?
- מ. טרלו:**
בגלל המצב המיוחד שהיה, שועדת הבחירות עבדה עד חצות והכנסת סיימה עבודתה בשעה 14.00, ניתן ההיתר.
- היו"ר י. קרגמן:**
אם לא היו מגיעים להסדר זה, היה נוצר מצב שעובדיה יקבלו שתי משכורות, מהכנסת ומוועדת הבחירות המרכזית.
- ש. ארליך:**
מה האסוּך אם העובדים יקבלו שתי משכורות מספר חדשים בשנה?
- היו"ר י. קרגמן:**
היה בירור עם מבקר המדינה, והגיעו להסדר שעובדי הכנסת הבכירים יעבדו שעות נוספות במסגרת הקציב הכנסת.
- ח. קורפּו:**
לא נראה לי הסעיף של רכישת טנדר. רכישת טנדר מחייבת העסקת נהג. בשנה שאיננה שנת בחירות, בודאי אין צורך בטנדר. בימי הבחירות עדיפה שכירת טנדר.
- היו"ר י. קרגמן:**
פעיף האש"ל והנסיעות נראה לי גדול מדי - 30,000 לירות לעומת הוצאה בפועל בשנת 1972 - 9,736 לירות. בשנה של קימוצים, אפשר גם כאן להנהיג קמוצים. מה עוד שחברי הכנסת שהם חברי ועדת הבחירות, אינם מקבלים אש"ל מועדת הבחירות.
- היו"ר י. קרגמן:**
סעיף זה מיועד לחברי הוועדה ולעובדיה.
- ש. ארליך:**
מה פירוש "עובדיה"? יש בסך הכל 2 עובדים.
- ח. קורפּו:**
מה הסיבה לגידול הרב מ-3000 לירות ל-28,000 לירות בסעיף שכר עובדים ארעיים?
- נראה לי שסעיף בדיקת מקומות קלפי מחייב רביזיה. כל מה שצריך לעשות הוא לבדוק רשימת מקומות הקלפי שמכין משרד הפנים. בשנה שאין בה בחירות, אין צורך בבדיקה זו. היות ויש קלפיות כפולות, גם של הרשויות המקומיות וגם של ועדת הבחירות המרכזית, מדוע הרשויות המקומיות לא תעשינה בדיקה זו? בשנת בחירות, ועדת הבחירות המרכזית צריכה לעשות זאת. אבל בשנים שאין בהן בחירות, יכולות לעשות זאת הרשויות המקומיות.
- אשר לרכישות לקראת הבחירות הבאות, אם הכוונה היא לרכוש קלפיות ופרגודים השנה במקום בעוד 4 שנים, כי זה משתלם יותר מבחינה כספית, אני חומך בכל. אבל אז יופיע סכום זה רק פעם אחת.
- מ. טרלו:**
זו השקעה חד פעמית.
- ח. קורפּו:**
נקבע בחוק ששני פתקים של אותה רשימה במעטפה, כשרים. ביום הבחירות נאמר לי שאדם בא להצביע ומצא פתק בתוך המעטפה.
- היו"ר י. קרגמן:**
ענין זה נוגע לחוק הבחירות.
- ח. קורפּו:**
אני מדבר על הציוד. אם המטעפות תהיינה בהשגחה ובפיקוח, לא יקרו דברים כאלה.

י. בדר:

ועדת הבחירות המרכזית פועלת על יסוד חוק. בחוק הוקנו לה סמכויות נתפקידים שהיא צריכה למלא. היא אינה יכולה להאציל מסמכותיה לרשויות המקומיות. אחד התפקידים המוטלים עליה הוא לבדוק כל שנה מחדש רשימת מקומות הקלפי, רשימת אזורי הקלפי וההרכב הסיעתי של כל אזורי הקלפי. הרכב סיעתי של כל אזורי הקלפי, זה אחד הדברים המסובכים. צריך לקבוע את המטה הכללי הארצי ולהרכיב ועדות קלפי בכל מקום. ככל שמספר הקלפיות גדול יותר - והשנה בודאי תהיינה 4200 קלפיות - הדבר מורכב ומסובך יותר.

לאור הנסיונות הבלתי נעימים שהיו לנו בבחירות בשנת 1955 ו-1969, כאשר קבלנו רשיות קלפיות ממשרד הפנים וביום הבחירות הבוחרים הגיעו למקומות והתברר שלא רק שאין קלפיות במקום, אלא שהבניין שצויין ברשימה אינו קיים, ונאלצנו להעמיד סדרנים מיוחדים להפנות את הבוחרים למקומות אחרים - איננו רוצים שהדבר יישנה. ואנו חייבים לבדול מקומות הקלפי.

אשר לסעיף הרכישות, אנו חייבים להיות מוכנים לבחירות בכל עת. לשם כך מכינים פנקס בוחרים חדש, לשם כך קיימת ועדת הבחירות המרכזית. מועד הבחירות, זו החלטה פוליטית. מבחינה חוקית וסטטוטורית ועדת הבחירות צריכה להיות מכונה לבחירות בכל מועד שיוחלט עליו.

אם חסרות קלפיות, אפשר לרכוש ולאחסן במחסן; מעטפות הנשמרות בכספת של הכנסת או של המדפיס הממשלתי, אפשר להזמין.

אשר לרכישת סנדר, כאשר ועדת הבחירות המרכזית היא בירושלים, וישנם חברי ועדה בתל-אביב, וכאשר המחסן נמצא בחולון, החזקת סנדר יש בה חסכון. אין צורך בנהג. אנו חושבים שזוכל להשתמש בנהגים ארעיים. השנה כל הוצאות הרכב היו גדולות יותר מאשר ציפיינו כאשר הגשנו את הצעת התקציב בגלל סיבות מובנות. למרות ההוצאות המיוחדות שהיו בבחירות אלו, הוצאנו 7,6 מליון לירות ואנו חושבים שיש לשלם עוד 1,8 מליון לירות, ובסך הכל נגיע להוצאה של 9,5 מליון לירות. ואני מקווה שיהיה חסכון של כמליון לירות.

ש. ארליך:

האם יש מחשבה להנהיג שיטה הצבעה אלקטרונית? אני חושב ששיטה זו יכולה לחסוך רכישת ציוד חדש. בשנת הבחירות הוצאתם 9,5 מליון לירות. הלשנת 1974 אתם מציעים תקציב של 1,2 מליון לירות. אני חושב שבשנה של צמצומים, גם ועדת הבחירות צריכה לצמצם.

לא נראה לי שצריך להשקיע השנה מליון לירות ברכישת דברים שיכולים להתקלקל. לא יהיה כל חסכון ברכישה זו, כי הריבית על הכסף המושקע והפחתת של ערך הסחורה, יקזזו כל חסכון. אבל אם צריך להשקיע ברכישות מליון לירות, תחלקו את ההשקעה ל-2-3 שנים.

מ. שחל:

אני מציע שלא נאשר את הצעת התקציב אלא לאחר בדיקת כמה דברים. אני חושב שהגיע הזמן שנחשוב בצורה יסודית יותר על הטכניקה של ההצבעה. קצת קשה להבין כיצד כאנגליה ניתן לקיים בחירות תוך 3 שבועות, ללא התראה מראש, ואצלנו מצריכות ההכנות לבחירות תקופה כל כך ארוכה.

בבחירות האחרונות טענו כולם שמספר חברי ועדות הקלפי היה מוגזם. כדי לאישר ועדות הקלפי במחוז חיפה, היתה צריכה מפלגתי לגייס 5000 איש. זו היתה בעייה. ברגע שיש תקן, אתה צריך למלא אותו. אבל למעשה לאנשים אלה לא היה מה לעשות. אבל כיוון שנקבע חשלום לחברי ועדת קלפי, הכל רוצים להיות חברי ועדת קלפי.

הייתי שמח אילו בדיקת מקומות הקלפי היתה מונעת אותם מקרים שהיו בבחירות ב-1955 וב-1969. גם הפעם היו קלפיות שאי אפשר היה להכנס אליהן, או שלא היו קלפיות שצויינו ברשימות.

אני חושב שיש הגזמה רבה בתקציב. סעיף אש"ל ונסיעות צריך להגביל בסכום שהיה בשנת 1972, כי אנו מצוים על קיצוצים וקיצוצים.

השכר הכולל המוצע הוא 91,000 לירות לעומת 27,000 לירות בשנת 1972. אני חושב שסכום זה הוא מוגזם.

מהו הסעיף "עובדים ארעיים במחסנים"? כאן פועל חוק פרקינסון; הוקם מחסן ועכשו יש עובדים. היום הם ארעיים ומחר יהיו קבועים.

אני חושב שאין מקום לרכישת סנדר. בסנדר צריך לטפל. זה יחייב החזקת נהג קבוע. שעת רכב שכור תעלה זול יותר מאשר הטיפול והריבית על ההשקעה.

אשר לרכישת הציוד לקראת הבחירות הבאות, אם נעשה חשבון הריבית על ההשקעה, יתברר שלא תהיה כל הוזלה ברכישת הציוד היום. אני הייתי מציע שתעשו נסיונות לגבי טיב הציוד ורק אחר כך אפשר יהיה להחליט על הרכישה.

יש לי הערה דרך שמירת המעטפות והעברתן למקומות. ידוע לי על מקרה שחבילה של מעטפות נפלה בדרך בין ירושלים ועכשו והתפזרה על הכביש. כמה ימים לפני הבחירות, הביאו ילדים את המעטפות. ואנו נאלצנו להזעיק משטרה.

אני חושב שהשקעה חד-פעמית במיכון ההצבעה תהיה חסכונית ויעילה יותר משיטת ההצבעה המיושנת.

ג. פת: אין לי מה להוסיף על דברי חברי הועדה. יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית, השופט העליון חיים כהן, כאשר סיכם את עבודת הועדה, שהיתה הפעם קשה במיוחד, הציע רפורמה. רפורמה זו אינה משתקפת בתקציב המוצע. לעומת זאת משתקפים בו כל הדברים הרעים עליהם הצביע השופט כהן.

אני מקבל הצעתו של חבר הכנסת שחל שלא לאשר את הצעת התקציב אלא לאחר בדיקה נוספת.

כיצד קרה שבכמה קלפיות היו פתקי ח"ל?

מ. טרלן: ועדת הבחירות לכנסת השמינית, בחנה ב-1970 אפשרות רכישת מכונות הצבעה. חברת תדיראן הציגה בפניה מכונת הצבעה אלקטרונית משוכללת. מחיר המכונה היה 8000 לירות. מחיר 4000 מכונות ל-4000 קלפיות - 30 מליון לירות. לסכום זה יש להוסיף הוצאות אחזקה של המכונות. הסכום הזה גדלים את חברי הועדה מכל הסיעות והם החליטו שלא לרכוש מכונות הצבעה.

אשר לרשימת מקומות הקלפי, משרד הפנים מכין רשימת מקומות הקלפי על ידי קציני המחוז. כבר נאמר שבבחירות ב-1965 ו-1969 נכוונו קשות כאשר מצאנו מספר קלפיות שלא היו קיימות אלא על גבי הנייר.

ח. קורפו: בדיקה זו צריכה להעשות רק לפני הבחירות. ותמיד יש 100 יום להקנת הבחירות.

מ. טרלן: כל שנה חל גידול במספר הקלפיות וצריך לבדוק אותן כל שנה.

אשר לרכישת ציוד, שמעתי מהמדפיס הממשלתי שמחיר הנייר יתייקר באפריל ב-25%.

ג. פת: והריבית על הכסף?

מ. טרלן:

כאשר הדפסנו מעטפות ופתקים ב-1972 זמן מה לפני הבחירות, חסכנו הרבה כסף, גם בהוצאה על הנייר וגם בהוצאה על העבודה אצל המדפיס הממשלתי, שלא נעשתה כעבודה דחופה במסגרת שעות נוספות של עובדים אלא במסגרת העבודה הרגילה.

הוא הדין לגבי הקלפיות. יש לנו מלאי של 5000 קלפיות, אך חלקן יצאו מכלל שימוש, והפעם השתמשנו בהן בליט ברירה.

אם חל גידול במספר הקלפיות, ההרכב הסייעתי משתנה. העובדים בועדות הקלפי הם עובדי המדינה. כאשר אנו מטילים על עובד לבדוק מקומות קלפי, והוא צריך לנוע בארץ ומשתמש ברכב שלו, הוא דורש תשלום בעד הקילומטרג' ואש"ל.

היו"ר י. קרגמן: כל הרכישות שנעשו עד עכשו הוכיחו את עצמן. אילו היו קונים את המגרש למחסן היום, היום משלמים 4 מליון לירות במקום 2,5 מליון לירות. הוא הדין לגבי מבנה המחסן.

אשר לציוד, קלפיות, פרגודים ומעטפות, אלה דברים שאינם מתקלקלים וכדאי לקנותם. אני חושב שהבחירות הבאות תהיינה בעוד 4 שנים. אבל אם יתקיימו לפני כן, טוב שהציוד יהיה מוכן ולא ירוצו לקנותו 2-3 חדשים לפני הבחירות.

אשר למשכורת העובדים, יש בודאי פירוט העובדים.

ג. פח: חשב הועדה, האם איננו איש מנגנון הכנסות? מדוע הוא נכלל בין מקבלי המשכורת?

היו"ר י. קרגמן: זו משרה נוספת.

מ. טרלן: זו משרה חלקית.

היו"ר י. קרגמן: אנו איננו קובעים אם החשב הכללי של הכנסות, יכול להיות החשב של ועדת הבחירות המרכזית. אם המשכורת היא 50,000 לירות, האש"ל אינו יכול להיות 30,000 לירות.

מ. טרלן: האש"ל אינו מיועד לעובדים אלא לחברי הועדה שבאים לישיבות בירושלים.

היו"ר י. קרגמן: כתוב: לחברי הועדה ולעובדיה.

מ. טרלן: אלה אותם עובדים הנוסעים ממקום למקום לבדוק מקומות קלפי.

היו"ר י. קרגמן: בשנת 1972 היה סעיף האש"ל 10,000 לירות, ועכשו מוצע פי 3 - 30,000 לירות.

ג. בר-יוסף: בשנת 1972 היתה פעילות מצומצמת יותר. מאז התרחב היקף הפעילות של הועדה. היום פועלת ועדת שופטים המבררת אפשרות של שניים בשיטת ההצבעה. נוסף לכך תעריפי הנסיעות עלו בחמשים אחוז.

היו"ר י. קרגמן: תגדיל את הסעיף בחמשים אחוז אבל לא יותר.

ג. בר-יוסף: אני מניח ש-24,000 לירות יספיקו.

היו"ר י. קרגמן: בסעיף משכורת עובדים איננו יכולים להתערב, כי יש תעריפי שכר קבועים. מהו הסעיף "שכר

עובדים ארעים"?

ג. בר-יוסף: אלה הם עובדי המחסן המשפצים ציוד קיים.

היו"ר י. קרגמן: ומהו הסעיף "אחזקת מחסן"?

ג. בר-יוסף: סעיף זה מיועד לאחזקת המחסן, דהיינו חמרים וציוד, ואינו כולל שכר עבודה. השכר כולל בשני הסעיפים העליונים. אנו מבחינים בין שתי פעולות: רכישת ציוד חדש ואחזקת ציוד ושיפוצו, ואלה הם תיקונים של ציוד קיים. גם בתקציב המדינה יש הבחנה בין שני סעיפים - בין סעיף 700 וסעיף 801.

היו"ר י. קרגמן: ומהו הסעיף "התקנות שונות"?

ג. בר-יוסף: העברת טלפון, התקנת מדפים חדשים. זו השנה הראשונה שהמחסן פועל. מתוך הנסיון בודאי יתברר שצריך להשלים אצטבאות וציוד אחר למחסן. במחסן יש משרד שעדיין אינו מרוהט. תקציב זה מכסה את השנה הראשונה של הפעלת המחסן.

היו"ר י. קרגמן: מהו הסעיף "ישיבות הועדה המרכזית וועדות משנה - 5000 לירות"?

ג. בר-יוסף: כיבוד.

היו"ר י. קרגמן: ביטלנו כיבוד השנה.

ג. בר-יוסף: הכוונה היא לשתי קלה. רוב חברי הועדה באים מחוץ לעיר.

היו"ר י. קרגמן: ואנחנו איננו באים לכנסת מחוץ לעיר? יש סעיף אש"ל. מדוע צריך להיות סעיף נוסף

של כיבוד?

ג. בר-יוסף: תקציב זה נעשה לפני ההחלטה על ביטול הכיבוד.

א. מלמד:

יושב-ראש הועדה אמר שסעיף השכר נקבע על פי התעריפים הקבועים, ולכן איננו יכולים להתערב בעניין זה. אני סבור שיש לנתק את מנגנון הכנסת ממנגנון ועדת הבחירות המרכזית. המצב הקיים אינו טוב, אינו בריא ואינו רצוי. עקרונית ועדת הבחירות המרכזית היא "המילדת" של הכנסת. אם יהיה ניתוק בין המנגנון הבכיר של הכנסת ובין ועדת הבחירות המרכזית, מבחינה פרסונלית ומינהלית, ממילא לא יתעוררו שאלות רבות לגבי עובדים ארעיים.

היו"ר י. קרגמן: העובדים הארעיים עובדים במחסן.

מ. טרלו: הם אינם באים מבין עובדי הכנסת.

ש. ארליך: אין זה בדיוק כך.

א. מלמד: אין אף עובד כנסת שכלול בין העובדים הארעיים?

מ. טרלו: אם כן, זו קבוצה קטנה של עובדים בתחום הנהלת החשבונות, שעתים ביום.

א. מלמד: עם כל הכבוד, אני חולק על כך.

ש. ארליך: עובדי הכנסת, אסור להם לעבוד בוועדת הבחירות המרכזית?

א. מלמד: אינני מדבר על המנגנון הבכיר.

היו"ר י. קרגמן: מהמנגנון הבכיר מדובר רק על החשב הכללי.

מ. טרלו: העובדים הארעיים עובדים במחסן בחולון. יש סעיף קטן של הנהלת חשבונות. לא נביא עובדים ממשרדים אחרים לצורך זה. עובדים אלה עובדים כמה שעות ביום.

י. פלומין: אם כן, האם הסעיף הנהלת חשבונות 8000 לירות, אינו מוגזם?

היו"ר י. קרגמן: אנו נמשיך בדיון זה בישיבה הבאה. עד אז אבקש את מר טרלו לבדוק מה ניתן לקמץ ולקצץ לאור הערות חברי ועדת הכספים.

ב. תשובת שר האוצר על הדיון על מצב המשק

היו"ר י. קרגמן: אנו עוברים לסעיף הבא - תשובת שר האוצר על הדיון על מצב המשק.

רשות הדיבור לשר האוצר.

שר האוצר פ. ספיר: תחילה רצוני למסור אינפורמציה קצרה. ניהלנו מ"מ עם הבנקים על הקטנת אחוז הקומיסיון על הנפקת אגרות חוב. לפי שיטת החישוב, החסכון הריאלי הצפוי הוא 35 מליון לירות.

ש. ארליך: בכמה הורדתם את הקומיסיון?

שר האוצר פ. ספיר: אם אינני טועה במחצית האחוז. אבל אני מוכן לבדוק זאת.

על חשבון המיכלית "סיריס" קבלנו מהבטוח 7,2 מליון דולר. ברור שמחיר מיכלית כזאת היום הוא כסכום הזה.

עד היום הגיעו 1978 משאיות מאלו שהזמנו. היתר יגיעו באפריל.

ש. ארליך: לשוק האזרחי?

שר האוצר פ. ספיר: 1000 משאיות יקבל הצבא. כל היתר מיועדות לשוק האזרחי.

באוקטובר 1973 עלו אמצעי התשלום ב-7,7%; בנובמבר ב-1%, בדצמבר ב-2,6%, ובינואר 1974 ירדו ב-7,2%; בפברואר עד ה-27 בו, ירדו ב-0,7%. אינני מבין מדוע צריך לפרסם אמצעי התשלום בסוף אוקטובר ולא בסוף דצמבר.

ש. ארליך: כיצד אתה מסביר את הירידה באמצעי התשלום?

שר האוצר פ. ספיר: כמה מדינות בעולם, שאני מזדמן אליהן לעתים, כמו ארצות-הברית, אנגליה ושווייץ - אין מזדדים אמצעי התשלום. הם יודעים בדיוק תנועת אמצעי התשלום, אך אינם רואים בזה מאורע חשוב שצריך לפרסמו.

מאפויל עד פברואר 1973 צמחו 33,000 מכוניות נוסעים לעומת 11,000 בתקופה המקבילה ב-1971.

ש. ארליך: האם חל שנוי אחרי מלחמת יום הכפורים?

שר האוצר פ. ספיר: בפברואר השנה נמכרו 34 מכוניות יותר מאשר בפברואר אשתקד.

הועדה למלווה מלחמה מרצון בראשותו של מר סוזאייב הייתה רוצה לסיים עבודתה בסוף מרס. עד היום נתקבלו התחייבות על 808 מליון לירות; בתהליך של חתימה סכום של 89 מליון לירות; בתהליך של קבלת אינפורמציה סכום של 40 מליון לירות; יחד - 937 מליון לירות. אנו היינו רוצים לקבל בשנה הבאה מחצית הסכום שקבלנו השנה. לכן אפנה אל ראש הממשלה ואבקשה לזמן את הועדה ולבקשה להמשיך בעבודה חשובה זו.

להפתעתי בחדשיים האחרונים גדל הייצוא
התעשייתי - למעט יהלומים - ב-43%.

כידוע עובדי מס הכנסה נוקטים בסנקציות.
בפגשתי אתם אמרתי להם: אתם רוצים לנקוט בסנקציות, חששו זאת באמצעי
שנת התקציב ולא בחודש מרס, כאשר צריך לגבות 1,5 מיליארד לירות.
הם הלכו לבוררות. מה שפסקה הבוררות, יש בו פער בין הדרגות הנמוכות
והדרגות הגבוהות, שאינני יודע אם יש כמותו אפילו ברוסיה. על כל
פנים, אני הודעתי שאנו מוכנים לשלם מה שפסקה הבוררות ל-1600 עובדים
בדרגות הנמוכות.

ועתה אשיב על שאלות וחברי הועדה והערוותיהם
במסגרת הדיון על מצב המשק. חבר הכנסת אפרת טען שלא חלה התקדמות
בצמצום הפערים. אני מצטער שחבר הכנסת אפרת איננו בישיבה. אני מניח
שיקרא דברי בפרוטוקול. סבסוד מוצרים ומצרים חיוניים, איך בו הקטנת
הפער, אלא הגדלת הפער. אתמול השתתפתי בדיון על שכר הפרופסורים
במוסדות להשכלה גבוהה. ראיתי את השכר של הפרופסורים מן המניין ושלא
מן המניין. אני חושב שמשכורתם גדולה פי שתיים ורבע ממשכורת חבר כנסת.

חבר הכנסת אפרת טען שהנתונים על ההכנסה,
הם נתונים על ההכנסה למשפחות ולא לנפש. טענה זו נכונה. אבל המשפחה
מורכבת מנפשות.

חבר הכנסת אפרת טען שהקלות במס הכנסה
ינתנו רק למשתכרים מעל ל-40,000 לירות. טענה זו אינה מדוייקת.
זה המינימום שאני יכול להגיד. לאחר ביצוע ההקלות יוצאו ממעגל
משלמי המסים 12,000 נישומים. והמס יופחת לאורך כל דרגות ההכנסה.
כידוע עד הכנסה של 600 לירות, איך משלמים מס. על הכנסה של 700
לירות יגיע אחוז ההפחתה במס ל-29%; על הכנסה של 800 לירות - 12%;
על הכנסה של 900 לירות - 10,4%; על הכנסה של 1000 לירות - 9,8%;
על הכנסה של 1250 - 5,8%; על הכנסה של 1350 לירות - 5,8%; על
הכנסה של 1400 - 6,2%.

אני חושב שהקטנת המס תסייע להגדלת ההכנסה
ותעלה מוראל תשלום המסים. כך היה גם בעבר לאחר הקלות במס.

אנו מקיימים מעקב אחרי הזמנות משרד הבטחון.
אחרי הדיון בוועדה זו שוב דברתי עם אנשי הבטחון על הצורך בהקפדה
על ניכוי המס במקור. לא ניחן להגדיל את הניכוי במקור ל-10%. הדבר יביא
רק להעלאת מחירים.

לשאלותיו והערותיו של חבר הכנסת שחל: אמרתי
ואני חוזר ואומר, שאיך לנו הצעות להעלות מסים.

ש. ארליך: קראנו בעתונות שהאוצר מכין רפורמה.

שר האוצר פ. ספיר: כל רפורמה באה להקל על האזרחים. אנו מציעים
לבטל את העיוותים באופן הדרגתי.

אשר להצמדת ההלוואות - הנושא עדיין בבירור.
לא שמעתי הצעה ממשית פרט להצעה להעלות את הריבית על הלוואה לתעשייה
ולחקלאות ב-2-3%. ועדת השרים לענייני כלכלה תדון בנושא. איך לי ספק
שכל העלאת רבית - והעלאה זו אינה יכולה להיות כמובן רטרואקטיבית -
תעלה את המחירים.

מסרתי לוועדה אינפורמציה על האשראי המכוון.
האשראי המכוון מופנה בעיקרו לייצוא, ו-450 מליון להון חוזר.

חבר הכנסת שחל שאל אם אומדן ההכנסות
בתקציב לשנת 1974/75 הוא מציאותי. אנו מאמינים שהוא מציאותי.
ב-25 שנות קיום המדינה הופיח האוצר שבסופו של דבר נשארים עודפים.
אנו מקפידים כבר שלוש שנים לא לקחת כסף מבנק ישראל. ובתקציב
המוצע לשנת 1974/75 אין כספים מבנק ישראל.

באשר להנהגת מס ערך מוסף - באומדן ההכנסות של החקציב המוצע אינו מופיע מס ערך מוסף.

א. מלמד: אם אתה נותן הקלות במס השולי, מה יקוז הקלות אלו?

י. פלומין: אין הקלות במס השולי.

שר האוצר פ. ספיר: עד עכשו היה המס השולי, כולל המלווה, 70 אחוז.

י. פלומין: ומה על מלווה מלחמה?

שר האוצר פ. ספיר: אינך יכול לצרף את מלווה המלחמה.

י. פלומין: מדוע?

שר האוצר פ. ספיר:

כי הייתה מלחמה שעלתה 30 מיליארד לירות. המס השולי, כולל מלווה בטחון, הגא 70% ולאחר ההקלות יהיה 65%. אילו צירפת את מלווה המלחמה, היה מגיע המס השולי ל-76%, ועכשו יגיע ל-72%.

י. פלומין: השנה מלווה המלחמה היה מבוסס על בסיס חצי שנתי, ולכן היה 6%; היות והכוונה לחשב אותו על בסיס שנתי, הוא יגיע ל-12%.

שר האוצר פ. ספיר: לא. השיעור של המס אינו משתנה. מה שמתנה הוא משך הזמן. השנה שולם מלווה המלחמה 6 חדשים ובשנה הבאה ישולם כל השנה.

כיום 3 העשירונים התחתונים משלמים 3,8% ממס ההכנסה. והעשירון העליון משלם 44.9%. התחזית ל-1974, לאחר הורדת המס הפרוגרסיבית היא, שהעשירון הראשון לא ישלם ולא כלום. 3 העשירונים הבאים, שחלקם בהכנסה 14% ישלמו 3.6%; העשירון החמשי שחלקו בהכנסה 17% ישלם 9%; העשירון הששית שחלקו בהכנסה 10% ישלם 8% מהמס.

אני מכיר את כל הדיבורים של חברי הכנסת בן-אהרן ואפרת בנושא זה. אבל מסמך זה יפה לכולם.

חבר הכנסה שחל הציע לקדם פרויקטים באזורים מועדפים. אני חושב שאנו עוסקים בזה כל הזמן, ויעידו המפעלים שהוקמו במגדל העמק, בקריית שמונה ובאזורים דומים אחרים.

היות וקראתי בעתונים מספרים שונים על חובות המדינה לסוף דצמבר, אני רוצה להעמיד דברים על דיוקם. החוב הממשלתי בסוף דצמבר 1973 היה 3,864,000,000 דולר. על מה שקרה מאוקטובר עד דצמבר 1973, אינני צריך לחזור. הגידול הוא ב-737 מליין דולר.

ב-1.1.73 הגיעה הרזרבה במטבע חוץ ל-1,674,000,000 דולר; וב-1.1.74 ל-2,278,000,000 דולר. אם אנו מדברים על הגדלת החוב, צריך לראות גם את הגדלת הרזרבות. יחד עם החובות הפרטיים - חלקם בערבות הממשלה וחלקם העיקרי שלא בערבות הממשלה - מגיע החוב ל-5,092,000,000 דולר, לעומת 4,081,000,000 דולר ב-1.1.73. הרזרבה עלתה בתקופה זו ב-700 מליין דולר. כך שהחובות עלו ב-300 מליין דולר.

י. פלומין: סכום זה אינו כולל את המענק בסך 2,2 מיליארד דולר.

שר האוצר פ. ספיר: לא.

ש. ארליך: החובות הפסיקו להדאיג אותי כל עוד אפשר לקבל הלוואות.

ע. אמוראי: בחשבונות האומיים מופיע החוב הפרטי או החוב הממשלתי?

שר האוצר:

כאשר מדובר במטבע חוץ, מופיע החוב כולו. אנו עושים מאמץ להניח ביום ה' גם את התקציב הלאומי. כיוון שבנק ישראל אינו מוכן, נגיש את המספרים על ידי האוצר ורשות התכנון או שנדחה הגשת החוברת עד יום ב'. מה שחשוב הוא ש-93% של החוב הוא לזמן ארוך ורק 4% לזמן קצר.

י. פלומין:

מהו הזמן הארוך?

שר האוצר פ. ספיר:

מ-8 שנים ומעלה. את הכספים אנו חייבים : 600 מליון דולר למוסדות בינלאומיים, 1,4 מיליארד לבונדס.

ש. ארליך:

3 בעלי החוב העיקריים הם הבונדס, ארצות-הברית וגרמניה.

שר האוצר פ. ספיר:

אני רואה שלמדת את העניין.

הכנסות ענף התיירות היו 230 מליון דולר לעומת 212 מליון דולר אשתקד. במסגרת הפצויים האישיים הגיעו השנה 262 מליון דולר, כסכום שהגיע אשתקד.

הכנסות מהעברות אישיות - עולים וחושבים - 146 מליון לירות; פנסיות, ירושות והשקעות - 370 מליון דולר.

ע. פיינרמן:

החברה בראשה עומד מר יורם רוין מכניסה כסף?

שר האוצר פ. ספיר:

הקפאנו פעולתה, לא חסלנו אותה. על כל פנים כל הרכוש שקנינו מהם מכרנו ללא הפסד. שלחנו לשם, בעצה עם מבקר המדינה, מבקר שיבקר את פעולות החברה, מר מן מלשכת רואי חשבון. החלטנו להקפיא את פעולות החברה, כי מבקר המדינה הביע חשש שהחברה עלולה להפסיד כסף.

תמו החשובות. מחרתים נניח על שולחן הכנסת הצעת תקציב המדינה לשנת 1974/75, שתלויה ב-26 חוברות. כן נניח על שולחן הכנסת... מאזן החברות הממשלתיות, מאזן שהוא טוב יותר ומעודד יותר מזה שהיה לפני שנים. היות והמאזן הוא לאפרייל 1973, ביקשתי שימציאו אומדן מאזן לשנת 1973 כולה.

אגב, "בנק אוף אינגלנד" שילם 500 מליון ל"ש בכדי למנוע פשיטת רגל מוחלטת, לחברות באנגליה שהן ברובן חברות יהודיות.

ע. אמוראי:

באחד העתונים פורסם שמס הכנסה אינו מכיר בניכוי לאשה עובדת, אם התחילה לעבוד באמצע

השנה.

שר האוצר פ. ספיר:

תשובה על שאלה זו תקבל בכתב.

ד. קורן:

בועדת המשנה להעברות מסעיה לסעיה התברר שישנם סכומים גדולים למצ'ינג לישיבות. אין עיני צרה בישיבות. אבל אולי אפשר להפנות תורמים להקמת בית כנסת בעיר העתיקה בירושלים או מפעל אחר בתחום הדתי.

שר האוצר פ. ספיר:

בתקציב משרד האוצר אין סעיה כזה. שר הדתות הוא המטפל בעניני הישיבות. והישיבות גם הן מזרמים שונים ביהדות הדתית. בזמנו נקראתי למחלקת המדינה של ארצות הברית ונאמר לי שרוצים לתת כסף לישיבות בארץ. יושב-ראש ועדת ההקצבות, מר פסמן, כתב מכתב בו ביקש להקציב סכום מסויים לישיבות. אני יכול לשלוח רשימת הישיבות שקבלו 20 מליון דולר מהסנט האמריקאי.

יש סעיה של עזרה למוסדות ההשכלה הגבוהה. במסגרת סעיה זה קבלו הקצבה 2 מוסדות של המפד"ל. יש מוסדות חנוך חשובים כמו "ישיבת אורח חיים" שיש בו 1200 בנות. זהו מוסד לתפארת. אני חושב שמוסד זה נמצא בפיקוח של משרד החנוך.

אגודת ישראל התחילה במערכת חנוך עצמאית. החנוך העצמאי של האגודה הוקם ללא קשר עם הממשלה. אחר כך באה האגודה בבקשה לממשלה שתתמוך בחנוך זה. והוחלט על חמיכה של 89%. כאשר שאל הרב איצ'ה מאיר לויץ המנוח מדוע רק 89%, אמרתי לו: אם תקבל חמיכה של 100 אחוז, לא תוכל לקיים מגבית. היום כל החנוך העצמאי הוא במסגרת כספי תקציב המדינה, לפי כל החוקים, כולל בקורת של מבקר המדינה, בארצות-הברית ובקנדה יש יהודים עשירים מופלגים הנמנים על אגודת ישראל והם תורמים לישיבות. אחד מהם תרם 9 מליון דולר ושר הדתות החליט לאיזה מוסדות תופנה תרומה זו.

למפד"ל יש שלושה סוגי ישיבות: ישיבות עפ פנימיות, ישיבות ההסדר וישיבות רגילות. יש מכוני שונים להכשרת רבנים. ולכל מכוני יש הנדבן שלו בארצות הברית.

חבר הכנסת קורן, לא האוצר ולא אני, איננו קובעים את העדיפויות, אלא משרד הדתות.

ד. קורן:
אני שמח לתשובתך. לא התכוונתי לפגוע בענין הישיבות. מה שרציתי לדעת הוא, האם יש סדר עדיפויות שנקבע על ידי המשרדים או שרצון התורמים קובע לאיזה משרד תנתן התרומה.

שר האוצר פ. ספיר:
הרב אליפנט הקים מוסד בבית צפפה, מוסד בכניסה לירושלים ומוסד בחדרה. אלה הם מוסדות חנוך תיכוניים ואפילו על תיכוניים. והוא מביא לי מכתב ממר פסמן. ומר פסמן הוא הקובע איך לחלק את ה-2,2 מיליארד דולר. את מי שלחו האמריקאים לבדוק דרכי ביצוע ההקצבה של 30 מליון דולר לקרן המחקר? את מר פסמן.

ד. קורן:
האם אין זה רצוי לקבוע שהמצ'ינג צריך להיות 50% מהבנייה?

שר האוצר פ. ספיר:
אנו איננו נותנים כסף ולא ניתן לכל מה שמישהו רוצה לבנות או להקים. משפחה וולפסון רצתה להקים בית חולים בבני ברק, ואנו אמרנו שלא רק שלא ניתן כסף אלא נלחם נגד הקמת בית חולים זה.

למה אנו מקבלים כסף? או להקמת גנוונים או להקמת מעונות יום או להקמת בתי ספר תיכוניים או למוסדות להשכלה גבוהה. האוניברסיטה העברית רוצה לבנות על הר הצופים פחום ורעמסס. אילו לא היה מדובר בירושלים, הייתי נלחם כארי נגד תכנית זו. אמרנו להם שבארבע שנים יבנו מחיית התכנית ואת המחצית השנה יקפילו.

ע. פיינרמן:
אני חוזה בשנה הבאה מצב קשה בתחום השיכון כתוצאה ממלחמת יום הכיפורים והכרוך בה. השאלה היא, האם אין לעשות עכשו מאמץ מרוכז להשלמת דירות?

שר האוצר פ. ספיר:
הבקר אמרתי למנכ"ל משרד השיכון, מר שרון: אתה יושב ראש חברת שיכון ופיתוח; יש אצלכם 19,000 דירות בשלבי בנייה שונים. תעשו מאמצים עד דצמבר להשלים 10,000 - 12,000 דירות במקום 7000-6000 דירות שתוכנן להשלים. בשנת 1974 לא יקרה אולי שום דבר. אבל ב-1975 עלול לקרות מה שאתה אומר, חבר הכנסת פיינרמן.

י. פלומין:
בזמנו הייתה הצעה לחייב במס חשלומים סוציאליים. בינתיים אני מבין שהענין נגנז.

שר האוצר פ. ספיר:
לא נגנז. הוקפא.

ב.צ. חלפון:
האם יוטל מס על ההקצבה לילדים?

שר האוצר פ. ספיר:
דבר זה הובטח והוא יקויים. הובטח שמושבין וספיר ישלמו מס הכנסה על הקצבה לילדים.

אני מודה לשר האוצר .

היו"ר י. קרגמן:ג. שינויים בתקציב לשנת 1973

א. קירשנר: ועדת המשנה לשינויים בתקציב בראשותו של חבר הכנסת מלמד ממליצה בפני מליאת הועדה

לאשר :

א. העברה של 3,5 מליון לירות מסעיף 47 לסעיף 1537. (מכתב הממונה על התקציבים מיום 4.3.74). סכום זה מיועד לשידורים לבריית-המועצות. בגלל סודיות העניין צריך היה להעבירו דרך תקציב הבטחון.

ב. העברה 5,250,000 לירות מסעיף 47 לסעיף 1537 (מכתב הממונה על התקציבים מיום 6.1.74). המדובר בהעברת הסכום מתקציב סעיפים מיוחדים למוסד.

כן ממליצה הועדה לאשר פניות 183,117, 189,184 עד 200, 202 עד 212, 214 עד 221, 223 עד 240, 242 עד 249, 251, 252, 256.

אני מעמיד להצבעה הצעת השינויים בתקציב לשנת 1973 לפי המלצת ועדת המשנה.

היו"ר י. קרגמן:

ה צ ב ע ה

פה אחר אושרו השינויים בתקציב לשנת 173 על פי המלצת ועדת המשנה

הישיבה הבאה מחר בשעה 10.00.

היו"ר י. קרגמן:

ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.30